

4. A két ülésben egyszer mindenkor segedelemül 7 folyamadónak 19, 11 folyamadónak havi részletekben kiadandólag 96, összesen 115 frt. utalványoztatott.

Kovácsi Antal, titkár.

Megnyitó beszéd,

(October 31-én 1870-ben)

a székely-keresztúri állami tanítóképződe ünnepélyes megnyitása alkalmából elmondotta Gyertyánffy István, a székely-keresztúri állami tanítóképződe igazgató tanára.

A jó siker iránti reményünk bizodalunk támaszkodik 4-er és végre különösen önmagunkra, ezen intézet tanáira.

Talán Önök is megtették már e beszédem folyama alatt maguknak azt az észrevételt, hogy hiszen mind szépek azok az eddigelő felhozott biztosítékai a sikernek, de elvörös is fölünk tanároktól függ az, hogy mennyi fog megvalósulni azokból a szép reményekből, melyeket e képezdézhez kötünk. Tökéletes igazuk van uraim! Mi is tisztában vagyunk ez iránt magunkkal s érezzük az egész súlyát annak a roppant felelősségnek, mely elől nincs kitérés, nincs menekülés. Tudjuk, hogy a tanító éppen az az iskolájában, mi a nap a világegyetemben. Benne van mozgató ereje az egész iskolai gépezetnek, mely egészen tönkre roszdásodik, vagy éppen holtá dermed, ha ő nem tud életet beléje lehelni. E nélkül aztán lehet az a gépezet még egyszer olyan szép és költséges. A tanító ép olyan souverain az iskolai államban, mint majlan XIV Lajos volt Franciaországban: Ő is elmondhatja magáról, hogy az iskola én vagyok. A Mőrsi tanítóképződe dicsősége, fénye a 30-as évek elején semmi sem egyéb, mint egy fejezet a Diesterweg életének történetéből. Láttam külföldi utazásom ideje alatt tanítóképezdézket, melyek külső kiállítás és berendezés tekintetében vakító fényvel tündökölték; valami fejedelmi lakásnak gondoltam volna. Tanáraik — egy egész sereg — dús királyi zsoldon hízva, a királyi gőg és szolgai engedelmesség köztösi tengelye körül forogtak. Egy nap alatt eleget láttam itt, s tovább vándorolva szépen megköszöntem annak a fényes királyi intézetnek, hogy oly igen megtanított arra, milyen ne legyen egy tanár, s milyenné ne tegyen egy tanítóképezdét. Ezzel szemben láttam nyomorúságos kilátású tanítóképezdézket s hogy példám még világosabb legyen, meg is nevezhetek egy ilyen, tehát például a Hindelbanki állami tanítóképezdét Bern kantonban. Ez az intézet egy nagyon szerény külsejű gazdasági épületnek az egyik szárnyába huzta meg magát. Az egész tanári testület úgy szólván csak két emberből áll. Az igazgató, ki egyszermind a kis község szegény módú lelképítésért, naponta 5—6 óra hosszát tanít olyan fizetésért, melyet ama másik királyi intézetben a legutolsó segédtanár fizetése is jóval felülhalad. Azon körülmény, hogy a Hindelbankból kikerült tanítónök az egész Bern kantonban kitűnő hírnévnek örülnek, felhívott arra, hogy meglátogassam egyszer ezt az idylli kilátású tanítóképezdét. Benn a tanítási órákon nem győztem eléggé bámulni a nyomoru külsőjű intézet belső fényét és dicsőségét és schweizi tartózkodásom helyéről nagyon sokszor kellett lefeszítenem a vasúti vitelbért a Hindelbanki állomásra, hogy az igénytelen intézet igénytelen tanítóit tanító lenni tanuljak. Az ilyen intézet és tanítók — Schweizban nem csak egy van ilyen — erősítették meg

bennem meggyőződésé azt, a mit addig csak hittem, hogy lehetnek egy intézet külső körülményei még egyszer olyan kedvezőlenek, de ha a tanítók elegendő szakképességgel bírnak és kellően át vannak hatva hivatásuk nagyszerűségének érzetétől, akkor, daczára minden akadályának, „e pur si mouve“ még is és csak azért is virágzik az intézet.

Ime uraim láthatják mindezekből, hogy én és tanársaim nem ringatjuk magunkat csalódásokban a mi felelősségeink mérveiről. Mi látjuk és érezzük azt, s megvallom Önöknek, hogy éppen ez az főként, mire a jó siker iránti bizalom és reményem támaszkodik. Ez fogja a mi erőnknek és lelkesedésünknek dús forrását képezni. Mi bizalommal és lelkesedéssel, reménytel és büszkeséggel, imával és félelemmel lépünk a fontos, a terhes, a fenséges pályára. Kérjük Önöket, ne akarják mindjárt most előre abszolút mértékkel mérni fel a felmutatandó eredményt. Nézzék inkább mindig a tiszta őszinte szándékot és a komoly törekvést. Láthatni fogják raján ebből, hogy ha nem vagyunk is még, de tán leszünk. Azt is ígérhetem Önöknek, hogy mi nem fogunk ámitani, mutatni akarni.

Hazai kulturánk parlagai elég bőven termik egy is a charlataneria dudáját: ez a kis darabka hely itt meg lesz mentve ama gyomtól, ezt határozottan ígérhetem. A nemzet intézete vagyunk s eljárásaink a nyilvánosság foruma elé tartoznak. Azonban tudni fogjuk képviselni a tudomány érdekeit is, még pedig a nagy közönséggel szemben is ha kell — kivált ha a magyarnak a sujtások és sallangok iránti hagyományos előszeretete s tanítóképezdében is érvényesíteni akarja magát. Folytonos önképzés lesz a legbecesebb tanári qualification, s viszont ez lesz tanítványainknál is az a legbecesebb eredménye tanítói működésünknek, melyre törekedni fogunk. A külföldön szerzett tudományok legértékesebbike az égető érzése annak, hogy milyen kevés az a mit még tudunk, de ez érzés már a felelő a tudományok amaz ismeretlen országaihoz. (Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

— **Király** ő felsége jan. 10-kén reggel 6 órakor Budára érkezett.

— **A magyar delegatio** hatos bizottsága, mely utóbbi időben Bécsben működött, most több részre oszlott. Szeniczey Ödön a katonai raktárak átvizsgálására Krakkóba, gr. Zichy Nándor és Petrovay Ákos Komáromba, b. Vécsey József Polába ment.

— **Helyt** állomások vasúti hivatalnokok a mint halljuk, ez idén négy táncmulatságot fognak rendezni, és pedig: hármat az indóház nagy termében s végül egyet a vigadóteremben. Az indóház termében tartandó első táncmulatság, vagy is inkább táncos estélye a hó 14-én lesz. Rendezők: Bahn és Schilling Kálmán.

— **Adakér** és **Horatio** pénteken lépnek fel utoljára. Azon hír, hogy a sétatéri tavan is bemutatják magukat a kolozsvári közönségnek, nem valószínű.

— **Nagyszerű sikkasztás.** A bécsi centralbank lemergi fiókjánál 85,000 frt veszett el. A tettesről eddig még nem tudnak semmit.

— **A fegyverkivíteli** filalom módosítani fog. Miután a háboru hosszú tartama teljesen megbénítani fenyegetődik e virágzó gyáripárt, alkudozások folynak

a magyar és lajthantuli kormányok között, a luxus fegyvereknek keletre való kivitele iránt.

(r.) **Epen most vesszük** a megdöbbenő hirt, hogy Patak Dániel érdemeken megöregedett, országos főorvosunk jobbélre szerendült. Béke poraira.

— **Az Eszterházy-képtár** megszerzésére vonatkozó törvényjavaslat és szerződés a jan. 10-iki országos ülésben osztatott ki a képviselőház tagjai között. Ezek szerint a képtár vételára egy millió egy száz ezer frt, a kézrajz és rézmetszet gyűjteményé pedig kétszáz ezer frt. Ezen képtár ezental az országos képtár címet viselend, s az ország elidegeníthetlen javai közé soroztatik. A vételár a közoktatási ministerium 1872-ki költségvetése rendkívüli kiadásai közé fog felvetetni. Pest városnak e czérelt telt 60,000 frtnyi, Vas megye 2000 frt Temes megye 1000 frt adományok örök emlékül törvénybe iktattatnak.

→ **Három öngyilkosság** két nap alatt. E hó 10-én unitárius tanuló Gagy János vetett véget életének, mint már említők is, 11-én pedig egy fiatal hajadon strichinnel s ugyanezen napon egy szolgáló phosforral megmérgezték magokat. Még valamely világvárosban is sok volna három öngyilkosság egy napra.

→ **A múlt napok** kemény hidegetől tavaszi meleg váltotta fel, s daczára annak, hogy január derekán vagyunk, az eszterhák folyását csepegnek. Ez még nem volna nagy baj, sokkal kellemelenebb az, hogy ilyenkor a belváros utcáin járók egy némely rész emeletes ház előtt végig meve hideg zuhannyal lepetnek meg. Több háztulajdonos fedeléről a közüzemre vonatkozó rendeletek ellenére, most is pirosra festett sárkányok okadják a hőlevét, mely miatt méltán fakad sok oldalról panasz.

— **Megjelent** és szerkesztőségünkhez is beküldetett „Első gyakorlatok az értelemfejlesztés köréből.“ Kisdedóvodák, gyermekkertek, a népiszkola alsóbb osztályai és családi használatra. Irta Szabó E. n. d. e. a kisdedóvodákat képző intézet igazgatója Pesten. Kiadta ifj. Csáthy Károly gazd. akadémiai könyvtár 1870 decemberben. Ára 80 kr.

— **Liszt Ferenc** új zeneművet írt. Címe: „Koronázási induló“, s nemsokára meg fog jelenni. Egészen magyar stylben van tartva. Azon kívül az országos daléregyesület számára is szándékozik férfi négyest írni, melynek szövege már kezében van.

→ **Torda város** és környékén lakó izraeliták folyamodtak közelebből a tordai tanácshoz, hogy a szombati vásárokat tegye más napra, minthogy vallásuk tiltja, hogy e nap kereskedjenek. Ugy értesítenek, hogy a tanács ezen méltányos kérésre nem adott oly kedvező választ, minő a kereskedelem és forgalom érdekében kívánatos lett volna.

— **Németország új térképéhez**, melyet most készítenek „Vérrel és vassal“, egyelőre csak a népességi adatokat gyűjtik a német geographusok. E szerint Németországnak Elsass és Lotharingia annektálásával 9901 négyeszőg mérföldön 40.148,209 lakosa lesz s így nála Európában csak Oroszország lesz nagyobb, mely 100,285 négyeszőg mérföldnyire területen 69.319,500 lakossal bír.

— **Gambettának** egy lincozi polgár Szilveszter-estéjén táviratilag újévi üdvözléttel küldött, melyre a francia minister másnap következőkép felelt: Köszönöm a hazámhoz intézett újévi üdvözléttel. Franciaország,

Európa népeitől szeretettel, a francia revolutió, a népi-anja nem veszhel el. A felszabadulás és győzelem óráj. nem fog sokáig kézni. Ez ünnepélyes órában Európa emlékezzék meg róla és gyűjtsön, mert minden, a mi jelenleg Franciaországban történik, a világra nézve üdvös. Bordeaux 1871. jan. 1. Gambetta.

— **Regensburgban** a hajdani postapajta lebontásánál reakadtak Nagy Károly palotája (Palz) kápolnájának maradványaira. Az ugynevezett bástyán, melyre a postapajta dült, állott a híres császár vára! Ime ezer év mulva feltámasztják az egyházi építészet eme nevezetes emléket!

— **Felhívás** az összes hazai lapirodalom képviselőihez! Az 1871-ik évi londoni nemzetközi kiállítás főjellege az levén, hogy a benne résztvevő nemzetek művelődési állapontját ábrázolja, hazai irodalmunknak is képviselve kell azon lennie. A tudományos m. akadémia s hazánk nevezetes könyvkiadói e képviselés egyik részét elvállalták. Hogy a külföld azonban irodalmunk egész képét nyerje, hogy művelődési állapotunknak egy fontos tényezőjével s bizonyítékával megismerkedhessék, szükséges, hogy hazánk lapirodalma is részt vegyen a kiállításban. Felszólítom tehát a hazai nyelvek bármelyikén megjelenő napi lapok s bármely irányú és terjedelmű folyóiratok szerkesztőseit, hogy kiadványaik egy-egy számát, illetőleg füzetét vagy más példányát minél előbb, de legkésőbb f. január hó végéig az említett czélra kezemhez juttatni, és így magok részéről is hazánkunk a f. évi londoni nemzetközi kiállításban való megismertetésében rájuk nézve hittel nem járó, de az összes eredményben nagy értékkel bíró, részt venni szíveskedjék. Kelt Pesten, 1871 január hó 7-én Posner Károly Lajos, az 1871-ki londoni nemzetközi kiállításra kiküldött m. kir. kiállítási biztos.

— **A „Hilaria“** daleyet Himmelstein Mór úrnak utóbbi daleyete alkalmával tanusított lekötelező szíveskedéért ezúttal meleg köszönetét nyilváníja. Kolozsvárt, 1871. jan. 10. Lani Károly, titkár.

(Neurolog.) Néhai bányászati tiszt Angyal János özvegye, Hillebrand Johanna saját és édes gyermekei Ottília, m. kir. pénzügyi számtiszt zágoni Szabó Lajosné, József Selmezen távollevő bányászati akadémiai tanári segéd, az elhunyt édes testvére öz. Orbán Antalné sz. Hillebrand Mária és több közel és távollevő rokonok nevében bánatos szívvel jeleníti, hogy szeretett atyja, az illetőknek nagyatya és testvére Hillebrand Gothárd, nyugalmazott m. kir. bányászati pénztári ellenőr, élete 74-ik, özvegyesége 18-ik évében, folyó hó 9-én reggeli 6 órakor öregségi elgyengülés következtében, a haldoklók szentségeinek átjatos fölvetése után elhunyt. Béke és áldás a kiszervevedett hamvakra!

— **Hibaigazítás.** Lapunk múlt száma hirrovatában, a pályázati tudósításba, vétségből csuszott be e szó: „idegen“ — idején helyett.

Nemzeti színház. Pénteken január hó 13-án „Tiz leány és egy férj sem.“ Operette 2 felvonásban.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
Jan. 11-ről: 5% Metaliques 100 frt 57.35. 5%
Nemzeti kölcsön 100 frt 66.40. Kamat 56.15. 1860.
Kölcsön 94.30. Bankrészevény 738. Hitelezési részvény 200 frt 247.90. London 10 ft. st. 100 frt 23 1/4 kr 124.05. Ezüst 121.50. Cs. királyi arany 5.86. Napoleon 20 frank 9.95. 1/10.
Földterhementesítési kötvények: Magyar 76.65. Temesi 76.25. Erdélyi 74.50. Horv.-Slavon 83.—
Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Hivatalos.

(19) 2-2
Hirdetmény.

A magyar kir. táviratintézet f. évi oszlop-szükségletét írásbeli ajánlatok alapján szándékolatván beszerezni, felhivatnak mindazok, kik az alább megnevezett vonalokra szükséges oszlop-mennyiségből egy vagy több részelt szállítási-sára vállalkozni óhajtanának, hogy írásbeli ajánlataikat legkésőbb f. é. január 25-ig a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium IV. (távirati) szakosztályához nyújtsák be.

A beszállítandó oszlopok télen vágott egész-séges fenyő-, tölgy-, cser- vagy akáczfából kell hogy előállítsanak, s minden oszlopnak 25 bécsi láb hosszúnak, a felső végén mérve legalább 4 1/2 hüvelyk átmérőjűnek, egyenesnek legalyozottnak s egész az ép-fáig minden hajtás és hámtól megtszítottnak kell lenni.

A lerakóhelyekre nézve megjegyeztetik, hogy vaspályák mellett levő vonaloknál egyik vagy másik vaspályá-állomásnál nagyobb részletek rakathatnak le, de országutak mellett levő vonaloknál a lerakó helyek úgy választandók és jelölendők ki, hogy egy helyütt az illető vonal vonasa arányában legfeljebb 3 mérföld hosszú vonatra szükséges oszlopok rakassanak le. — A szállítási vállalt oszlop-mennyiségnek legkésőbb f. é. május 1-ére a lerakó-helyekre be kell szállítva lenni. A benyújtandó írásbeli ajánlatban határozottan kifejezendő, melyik vonalrészre vagy vonalrészre szükséges és minemű fából való oszlopokat kíván vállalkozó szállítani.

Az egységi ár betűkben és számokban kiteendő és az írásbeli ajánlat a vállalati összeg 10%-val szerelendő fel készpénzben vagy 5% hajtó értékpapirokban.

Az 1870. évi oszlop-szükséglet a következő:
a) **Vonal-javításokra:**
Balassa-Gyarmattól Kézsmárkig 250
Lévától Alsó-Rubínig 700
Szegedfőlt Temesvárig 450
Temesvártól Oraviczáig 400
Szolnoktól Aradig 450
Temesvártól Facsétig 280
Garától Zomborig 320
Szabadkától Almásig 80
Zombortól Ujvidéig 300
Ujvidéktől Kikindáig 170

Uj-Becsétől Beeskerekig 50
Facsétől Szebenén át Skoréig 820
Skorétől Brassón át Pradjálig 450
Brassótlól Udvarhelyig 630
Hidvégfőlt Kézdi-Vásárhelyig 80
Csik-Szeredától Udvarhelyen át Segesvárig 230
Segesvártól M.-Vásárhelyen át Beszterczig 400
Maros-Vásárhelytől Tordáig 300
Tordától Kolozsváron át Dézsig 650
Dézstől Beszterczig 210
Maros-Vásárhelytől Tyhuczáig 730
Miskolcztól Kassán át Dukláig 170
Kassától Rozsnyóig 80
Szolnoktól Nyiregyházig 140
Püspökkladánytól Nagyváradi 90
Nyiregyháztól Somlyóig 50
Tisza-Ujlakra 30
b) **Uj építésekhez:**
Nagy-Bányától Marmaros-Szigetig 1260
Nyiregyháztól Kisvárdán át Csapig 1620
Bátyutól Munkácsán át Polenáig 2050
Rozsnyótlól Csetneken át Jolsváig 590
Jolsvától Tiszelezen át Breznó-Bányáig 1500
Miskolcztól Bánrévig 1100
Mihálytól Homonnán át a galicziái határig 2600
Segesvártól Kiskapuson Tóvisen át Kocsárdig 3380
Dévától Körösbányáig 1300
Pest, 1871. január 4-én.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium IV. (távirati) szakosztálya.

Sz. 30,161—1870. (23) 1—3
Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügy ministeriumnak az 1870-ik év dec 6-án és 16-án 52211 és 55610 számok alatt kelt rendeletei következtében, a Maros-Portus n.-szabeni vonalon folyó 1871-dik évben a temesvári-arádi vasut vonalnak a forgalomban leendő átbocsátásának idejétől kezdve 1871 december végéig történendő dohány szállítás végett idei február 12-ától 12 óráig írásbeli ajánlatok utján tartandó pályázat nyitatik.
A szabályszerűleg felszerelt 50 kral bélyegzett és a vagyoni állást igazoló bizonyítvánnyal és 450 ellátott írásbeli ajánlatok e m. kir. pénzügy igazgatóságának előnkiróddájában a fennemlített határidő eltelte előtt benyújtandók.
Az ajánlattevők köteleznie kell magát, miszerint a fennjelzett idő tartam alatt a Temesvári

dohánygyárból eredő dohánymeket, azaz a pénz, mely az elfogadott ajánlat után tétellett le, bennmarad, míg a szerződés megkötve és szabályszerű biztosíték letéveleszen. Ezen biztosítók az összes a pénzügyigazgatási számosztály által kiállítandó szállítási bér 10% alapítatik meg, és a szerződési feltételek szerint kiállítandó.

Az ajánlatban határozatlan kimondandó, hogy az ajánlkozó a szerződési feltételeknek, melyek a kolozsvári és a n.-szabeni m. kir. pénzügyigazgatóság elnöki iróddájában betekintésre kitérva vannak, magát feltétlenül alá veti.

A vállalkozó köteles a megtörtént értesítés után a szerződvény aláírása végett a magy. kif. pénzügyigazgatóságnál haladék nélkül megjelenni.

A magy. kir. pénzügyigazgatóságtól. Kolozsvárt 1871 január 6-án.

Fogjunk kezét a szerencsével!

250,000 crt. márkot

ad legkedvezőbb esetben legfőbb nyereséyyül a legújabb nagy Pénzkis-sorsolás, melyet a magas kormány helyben hagyott, garantirozott.

Az új terü oly előnyösen van berendezve, hogy a következő 6 kisorsolásnál, néhány hónap alatt 21,500 nyereséyy huzatik ki, ezek közt főnyereséyyek eshetőleg 250,000, különösen 150,000, 100,000, 50,000, 40,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8,000, 6,000, 5,000 százotször 2,000, százötvenötször 1,000, kétszázotször 500, tizenötszázszázor 110, stb. crt. márkkal.

A közelebbi második nyereséyyhúzása e nagy, az állam által garantirozott Pénzkis-sorsolásnak hivatalosan megállitott s megtörténik: **már 1871 január 18- és 19-én** erre 1/4 eredeti Loos ára csak 2 frt, 1/2 Loos 3 frt. 50 kr., egy egész 7 frt., az összeg osztrák bankjegyekben küldetvén be.

A megbízások legpontosabban teljesítettek, mindenki kézhez kapja az államzimerrel bélyegzett eredeti sorsjegyet. A szükségesét hivatalos tervek ingyen mellékeltetnek s a résztvevőknek minden huzásról, felkérés nélkül is megküldetnek a kisorsolási listák.

A nyereséyyek állami kezesség mellett pontosan kifizetettek s vagy innen directe küldetnek meg, vagy kívánatra, összekötöttéséinknél fogva Ausztria minden nagyobb városiban utalván yoztatnak.

Minket mindig felkeres a szerencse, közelebből ismét több nevezetes nyereséyy közt 3 huzásnál, háromszor találtak a nálunk eladott Loosok 3 legfőbb nyereséyyt, a hivatalos bizonyítványok szerint, s mindig mi fizettük ki azokat.

Ily solid alapu vállalatnál mindenütt számítani lehet élnk részvétre, ezért sziveskedjenek a közeli huzásra megrendelésüket **mielőbb directe** intézni.

S. Steindecker et Comp.

Bank- és szállítóüzletéhez Hamburgba.

Vesz és elad mtdenféle államkötvényeket. Vasúti aktákat és kölcsönsorsjegyeket. P. S. Köszönjük az irántunk eddig nyilvántult bizalmat s midőn az új kisorsolás kezdetén részvételre szolítjuk a t. közönséget, jövőre is igyekezni fogunk mindig pontos és realis szolgálataink által nyerni meg t. megbízóink teljes megelégedését.

(1) 3—3

Ny. Gámán János örököséinél Kolozsvárt.

DEMJÉN LÁSZLÓ

KÖNYV- MŰ- ÉS HANGJEGY
KERESKEDESÉBEN
Kolozsvárt.
főpiacz.

A Petőfi.
hirlapokban bármely Arany.
könyvkereskedés Tompa.
átal hirdetett könyvek Bajza.
nállan gyorsan szereshetők meg. Vörösmarty.

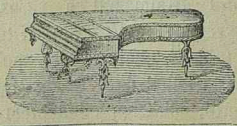
Magyar, német, francia R E M E K I R O K és díszlívők. Kelesey.
Kisfaludy.
Jókai.

Ifjusági iratok és képes könyvek minden kor számára. Josika.
Csokonai.
Czuczor.
Eötvös.
Szász K.

Íráspéldányok és RAJZMINTÁK. Schiller.
Goethe.
FÖLDGÖMBÖK, FÖLDKÉPEK és útazási kézikönyvek. Lessing.
Heine.

A bel- és külföldi mindenemű képek, zene legújabb H A N G J E G Y E K rakára. Haydn.

Naptárak 1871-re. Lamartine.
ZONGORÁK, PIANÓK, HARMONIKUMOK a bécsi gyári áron kaphatók, vagy jóállás mellett gyorsan megrendelhetők. Victor Hugo.
Beranger.

Fennebbiek.